

PL

Press Judicata nummer 5 2009

Juridiska föreningen Uppsala

TEMA: MYTER OCH LEGENDER

ETT BREV FRÅN
SKATTEVERKET

HANS BLIX.

“MAN SKA
BESTÄMMA SIG
FÖR VAD SOM ÄR
ROLIGT OCH HITTA
NÅGON SOM ÄR
VILLIG ATT
BETALA FÖR DET

GÖRAN LAMBERTZ:

“MAN MÅSTE TYGLA
SIN ENVISHET

Room for individuality, space for success

The business law market is dynamic and ever-changing, which calls for flexibility and diversity. That is why we are looking for individuals with different backgrounds and personalities to be part of our team. If you possess flexibility, imagination and ambition, we can offer you opportunities within Swedish and international business law. Our unique cross-border approach has taken us out into the world, with offices in more than 36 countries, and it could also be your path to an exciting and successful career in international business law.

Take your first step by visiting us at:

www.dlanordic.se

MYTER OCH LEGENDER

Chefredaktör
Sandra Lundin, T7

Biträdande redaktör
Rikard Samuelsson, T5

Ansvarig utgivare
Sandra Lundin

Layout
Rikard Samuelsson, T5
Torbern Werner, T5

Framsida
Rikard Samuelsson, T5

Foto
Rikard Samuelsson, T5
rikard.samuelsson.3705@student.uu.se

Skribenter i detta nummer

Rikard Samuelsson, T5
Torbern Werner, T5
Andrea Rahmström, T7
Johan Sundkvist, T8
Markus Jahkopson, T3
Emma Busk, T7
Nils Larsson, T3
Fanny Camling, T5

Tryck
Exakta, Hässleholm AB

Besöksadress
Övre Slottsgatan 3
753 11 Uppsala

Telefon
018-71 01 60

E-post
redaktion@jf-uppsala.se

Press Judicata är ett medlemsorgan för Juridiska föreningen i Uppsala. De åsikter som förs fram i tidningen återspeglar inte nödvändigtvis föreningens.

Skildring

Herrelösa fastigheter

■ Hur funkar det?

Reportage

Göran Lambertz

■ HD:s nytillskott i öppenhjärtlig intervju.

14

Porträtt

Thomas Carlstedt

■ Om att driva sin egen advokatbyrå.

Möte

Hans Blix

■ Svensk FN-man återvänder till Uppsala.

24

Brevet

Skattejuristen

- JURIDISKA NYHETER S 6
- ROLIGA RÄTTSFALL S 8
- EN KONTROVERSIELL LEGEND TILL DOMARE S 20
- FEL I HUSTRU S 22
- STÖTANDE MEN INTE HETSANDE S 29
- MYTEN OM ALLA BARNS LIKA RÄTT TILL UTBILDNING S 30
- KRÖNIKA S 35

VILL DU SPELA I HÖGSTA LIGAN?

HOS OSS PÅ CEDERQUIST blir du snabbt en i laget istället för en i mängden. Du får möjlighet att utvecklas snabbt i ett högkvalitativt och helhjärtat lagarbete tillsammans med våra topprankade affärsjurister.

Vår speciella Cederquist-anda är byggd under ett tak, vilket uppmuntrar och stimulerar erfarenhetsutbyten, samarbete, personlig utveckling och naturligtvis trivsel.

Dina framstående akademiska meriter är en god början, men vi ser också till affärsmannaskap, ödmjukhet och andra talanger, gärna förvärvade utanför den juridiska världen.

Självklart har varje ny medarbetare hos oss en särskilt utformad utbildningsplan. Med regelbundna avstämningar, särskilda fortbildningsinsatser och möjlighet till utlandstjänst, kommer du snart att bidra till helheten och hjälpa oss att ytterligare växa och stärka vår position.

Vill Du ha mer information om Cederquist?
Kontakta då vår HR-chef.

E-post: eva.dahl@cederquist.se

Telefon: 08-522 065 38

Huvudsamarbetspartners:

Gernandt & Danielsson

Linklaters

Medsamarbetspartners:

**MANNHEIMER
SWARTLING**

VINGE

ROSCHIER

WHITE & CASE

Det var en gång en nyfiken flicka som ville bli Ally McBeal. Hon började T1 på juristlinjen och fick möta en okänd värld full av legender. Första året gick, T3 kom, och myten om den omtalade väggen blev "busted". Medan åren gick lyckades flickan slå hål på myten om att det är svårt att klara ett ämbete parallellt med studierna. Hon lärde sig även att det fanns mer i världen än amerikanska försvarsadvokater. Ord som affärsjuridisk byrå, internationell organisation och myndighet fick plats på listan över möjliga karriärer.

Flickan har nu inte långt kvar innan en ny värld av möjligheter kommer att öppna sig. En värld fylld av nya myter att slå hål på och legender att möta. Innan det var dags att lämna utbildningens värld ville hon ge sig ut på ett sista stort äventyr. Hon ville med hjälp av sina skribenter hitta så många myter och legender som möjligt i världen.

Sagt och gjort, hon och resten av redaktionen gav sig ut på jakt. De hittade legender som Hans Blix och Göran Lambertz, de slog hål på myter om både egenföretagande och asylsökandes rättigheter. De samlade allt de hittat i årets sista nummer av PJ och döpte det till just myter och legender.

Flickan har nu inte lång tid kvar på PJ och lämnar i och med detta nummer över facklan till en skarp pojke som heter Rikard. Med honom kommer sagan om PJ att få en mycket lyckad fortsättning.

En av mina sagor är snart slut, andra har precis börjat. Jag hoppas att ni alla försöker skriva så många roliga sagor som möjlig med era liv; upptäck, utforska och experimentera. Utan fantasi och glädje kommer man sällan fram till sagans lyckliga fortsättning.

Från mig till er alla: God jul och framförallt god läsning!

Sandra Lundin

Juridiska nyheter

PRÖVNINGSTILLSTÅND TILL HOVRÄTTEN

Inom ramen för det skäliga

För cirka ett år sedan trädde de nya reglerna angående prövningstillstånd till hovrätten i kraft. I 49 kap Rättegångsbalken stadgas nu att prövningstillstånd krävs för att pröva tingsrättens beslut om inte annat stadgas. HD har nu fastslagit vad som krävs för prövningstillstånd i tvistemål, 49 kap 14 §.

I och med ändringarna i RB ska prövningstillstånd nu meddelas om det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till. Nytt i och med lagändringen från november 2008 är den så kallade granskningsdispensen som ger hovrätten en möjlighet att ge dispens till mål där det inte är möjligt att bedöma riktigheten i det beslut tingsrätten fastslagit utan att bevilja prövningstillstånd.

I det aktuella målet hade svaranden yrkat på ersättning för rättegångskostnader gällande ombud-sarvode med 75.000 kronor. Tingsrätten tillerkände svaranden 10.000 kronor. HD har prövat det aktuella målet med utgångspunkt i möjligheten till ändringsdispens. För att bifalla ändringsdispens är det inte tillräckligt att det kan betvivlas om hovrätten skulle göra samma bedömning som tingsrätten. Istället ska det, i fråga om fall där utgången är beroende av skälighetsbedömningar, finnas anledning att betvivla att slutet ligger inom ramen för det skäliga. Med andra ord, är tingsrättens dom orimlig utan förklaring kommer ändringsdispens sannolikt ges.

Att utdöma ersättning om 10.000 kronor när svaranden yrkat på ersättning uppgående till 75.000 kronor har nu fastslagits ligga utanför ramen för skälig ersättning och ska därför beviljas prövningstillstånd.

För oss jurister kommer detta innebära ett utökad behov av analys och reflektion på området. Även om HD nu fastslagit ramen för ersättningsarvode lämnar målet utrymme för kreativ argumentation av uttrycket ”utanför ramen” inom områden där omständigheterna inte är exakt överensstämmande med det nu refererade fallet.

PRÖVNINGSTILLSTÅND TILL HOVRÄTTEN

Vidgade vyer om vårdnad

Liksom målet med rättegångskostnaderna ovan avgörs ofta vårdnadstvister med hjälp av en skälighetsbedömning. HD har nu på kort tid avgjort tre mål som alla rörde vårdnadstvister och dess rätt till prövningstillstånd i hovrätt. I alla tre fall har tingsrätten avvikit från den utredning socialnämnden gjort för att utreda barnets bästa. Detta i sig menar HD inte är tillräckligt för att bevilja prövningstillstånd.

De aktuella fallen har dock en sak till gemensamt. Det är inte i något av fallen helt motiverat varför tingsrätten beslutat att avvika från socialnämndens utredning. Ingen av domsluten ger enligt HD en fullgod förklaring till varför tingsrätten valt att döma som den gjort. Den avgörande faktorn som medfört att HD fastslagit att prövningstillstånd ska meddelas till hovrätten är att det finns anledning till tvivel angående riktigheten i tingsrättens beslut på grund av de bristfälliga domskälen.

En samlad bedömning av de mål HD nu avgjort angående prövningstillstånd ger en tämligen enhetlig bild. Ett av de mer tydliga motiven bakom HD:s beslut är troligen att stärka tron på rättssystemet hos gemene man. Gemensamt för både målet om rättegångsersättning och vårdnadstvisterna är att tingsrättens motivering till ett avsteg från det yrkade eller föreslagna är bristfällig. Om tingsrättens domskäl är bristfälliga kan detta inge tvivel vilket motiverar en överklagan till hovrätten. Förhoppningsvis medför denna något vidgade syn av hovrättens prövningstillstånd att tingsrätten i större utsträckning ser över domskälen och aktivt verkar för att tydliggöra dem för gemene man.

PJ

NOTISER

Poker, tur eller skicklighet? *Frågan har nu nått Högsta Domstolen. En turnering med 700 deltagare resulterade i åtal om dobbleri för 2 män. Hovrätt och tingsrätt har varit oense om huruvida skicklighet eller endast tur avgör utgången i pokerspel. HD har nu beviljat prövningstillstånd och frågan kommer alltså snart att få ett definitivt svar.*

Regeringsrättens långa väntetider har nu resulterat i traditionell brevväxling. *Centrum för rättvisa har nyligen skickat brev till alla som i mer än 1 år och 11 månader väntat på prövningstillstånd från Regeringsrätten för att informera dem om deras rätt att begära skadestånd. Regeringsrätten är dock tydliga med att informera på sin hemsida att detta brev endast ger en möjlighet, ingen skyldighet, att begära skadestånd för den långa handläggningstiden.*

Pim-pim inte självklart en tablettask. *Efter en strid mellan Leaf Sveriges varumärke pim-pim och Wrigleys varumärke pim-pom har PRV fastslagit att pim-pom ska bestå och pim-pim upphävas. Detta då pim-pom registrerades för godis innan Leafs pim-pim blev ett inarbetat varumärke. Innebörden av domen kan bli att våra kära båtar snart återfinns under nytt namn.*

19-åring dömd till 7 års fängelse för mordet på Romario. *19-åringen hade i tingsrätten erkänt att han knivhuggit Ahmed "Romario" Ali men tog i hovrätten tillbaka sitt erkännande. Hovrätten valde att bortse från tillbakadragandet i sin bedömning och dömde 19-åringen för mord. De två andra som stod åtalade frikändes av Svea hovrätt*

Juridiken är i det allmänna medvetandet väldigt stel och invecklad men som student har man flera gånger kommit i kontakt med juridik som får en att dra på mungiporna. En föreläsare som bryter isen under en föreläsning är mer regel än undantag och en föreläsning utan några sådana inslag är de facto ett sömnpiller. Även seminarierna bjuder på en del godis och de rättsfall som på något sätt är konstiga och skiljer sig är ofta de man kommer ihåg i efterhand. I denna artikel har jag försökt att få med flera av dessa guldkorn och förhoppningsvis också några nya konstiga fall.

Omständigheterna i **NJA 2008 s. 861** visar att två tjuvar stulit 140 000 kr i kontanter av en tredje person. Att tjuvarna är skyldiga råder ingen tvekan om men det problematiska är att den tredje personen själv tjänat pengarna genom tidigare narkotikabrott som han också dömts för. I vanliga fall skulle dessa pengar konfiskerats redan när denne dömdes för narkotikabrottet men så skedde av någon anledning inte i det här fallet. Frågan blir då vem som ska ha knarkpengarna och HD konstaterar då att ”vad som i detta mål väcker frågor är att ett bifall till käromålet skulle kunna uppfattas som att rättsväsendet bidrar till att den som begått brott får tillbaka utbytet av detta”. Och visst bifaller man käromålet. Narkotikapengarna gick åter till den som tjänat ihop desamma. Den som har tid att läsa domen borde kunna föreställa sig justitierådens vända när domskälen författades.

En annan knivig fråga att ta ställning till var den i fallet **NJA 1977 s. 717**. En direktör hade här inlett en udda relation med en kvinna vilken han senare utfäste sig att utge en gåva till. Relationen upphörde emellertid när kvinnan senare flyttade och direktören ångrade sin utfästelse. Det som gör fallet till ett av de knepigare är att kvinnan var prostituerad och gåvan var en sprillans ny Porsche Carrera av senaste modell, lägg därtill att gåvans giltighet hängde på en skälighetsbedömning som lämnade fritt spelrum åt justitieråden. Frågan om kvinnan skulle få det hon lovats lyckades dela domstolen i tre läger där två justitieråd ville ge kvinnan hela beloppet, ytterligare två istället ville ge henne ett jämkat belopp och ett ensamt justitieråd tyckte istället att det var uppenbart otillbörligt att tillämpa gåvoutfästelsen. Utfästelsen skulle därför lämnas helt utan avseende. Hur det slutade? Ylva fick ett jämkat belopp motsvarande en del av Porschens fulla värde. Sättet domskälen är skrivna på ger oss anledning att tro att stämningen i HD:s fikorum var dämpad några dagar framöver.

Jag nämnde tidigare att juridiken för de icke-invigda ofta ter sig invecklad och ibland måste man ge dem rätt. I fallet **NJA 1974 s. 616** halkade en man på en isfläck när han klev ur sin bil. Frågan är om halkningsolyckan uppkommit i följd av trafik med bilen, i det fallet skulle mannens försäkring gälla. Majoriteten av HD konstaterade att olyckan istället berodde på att det varit halka på marken och nöjde sig med det. Det skiljaktiga justitierådet gick lite längre, kanske lite för långt, här är ett utdrag ur dennes anförande.

Vid förflyttning från sittande ställning i en bils förarsäte till stående ställning på marken krävs en serie koordinerade rörelser. Vid nedsättande av fötterna på marken och upprätning av kroppen till stående ställning sker samtidigt korrigerande rörelser för säkerställande av kroppsbalansen. Osäkerhet kan lätt uppstå vid utförandet av erforderliga anvrjningsrörelser för att undvika fall mot marken. Urstigning ur en bil från förarsätet får därför alltid anses innefatta ett speciellt riskmoment oavsett markens beskaffenhet.

Kommentar känns överflödigt, men tänk bara om det rört sig om flyglanskonstruktion istället. Det finns dock fler domar som liknar den i bilfallet, en av dom är **NJA 1992 s. 633** som meddelas i fallet Bakis Och Skakis. Till följd av att AB Gröna Lunds restauranger startade en nattklubb under benämningen Bakis Och Skakis uppstår en konflikt mellan dessa och Friskis & Svettis. Motionsverksamheten Friskis & Svettis som tyckte att benämningen Bakis Och Skakis var förväxlingsbar med deras inarbetade varumärke yrkade skadestånd för varumärkesintrång och för att Bakis Och Skakis använt sig av klubbkort med en logotyp som starkt påminde om deras egen. Tingsrätt och hovrätt var inte eniga i fallet och målet när HD som har att ta ställning till om varumärkena är förväxlingsbara. Domskälen är de som följer:

Den av Gröna Lund använda beteckningen Bakis och Skakis företer i och för sig viss likhet med ordmärket och firman Friskis & Svettis. Båda kännetecknen är sammansatta av två ord med suffixet -is. Orden saknar emellertid i övrigt likhet och har helt olika innebörd. Den parodiska alludering på Friskis & Svettis som använts i marknadsföringen av Bakis och Skakis kan också sägas bygga på att man förstår att det är fråga om olika kännetecken. I branschbänsende föreligger det inte någon likhet som kan påverka bedömningen av frågan om känneteckenslikhet.

Man kan fråga sig om HD här hade låtit sig inspireras av dissidenten i bilfallet. Bakis Och Skakis marknadsföring är ett skämt med Friskis & Svettis och även om orden liknar varandra så betyder de olika saker. HD påpekar också att Bakis Och Skakis också är i en helt annan bransch än Friskis & Svettis. Men det finns ju olika sätt att säga saker på.

Ett senare fall som kanske ännu inte är helt avgjort är **målet B 8987-08** som ännu bara behandlats i hovrätt. En konkursförvaltare har tagit ut förskottsbetalningar i 18 konkurser vid 21 tillfällen utan

"Vid förflyttning från sittande ställning i en bils förarsäte till stående ställning på marken krävs en serie koordinerade rörelser."

att ha rätt till det vid tillfället och åklagaren yrkade ansvar för olovligt förfogande. Advokaten som varit förordnad förvaltare i cirka 800 konkurser, anförde till sitt försvar att han aldrig läst avsnittet i 14 kapitlet i Konkurslagen om förvaltares arvode.

Inte nog med det, tingsrätten valde att fria advokaten från ansvar eftersom man ansåg att han saknade motiv och därför kunnat vara så aningslös som han själv uppgett. När fallet nådde hovrätten resonerade man däremot annorlunda. Hovrätten menade att advokatens påstående mot bakgrund av dennes sysselsättning – som just konkursförvaltare – inte var trovärdigt varför han dömdes till dagsböter med villkorlig dom.

Om fallet kommer överklagas och om det i så fall når HD är än så länge oklart men vi kan ju alltid hoppas att det inte gör det.

Av: Markus Jahkopson (T3)

Älskade överg

Text och foto: Rikard Samuelsson (T5)

givna...

Det är någonting som fascinerar med det övergivna. Visserligen har bostadsområdet Hästhagen numera jämnats med marken, men fram tills förra året stod fortfarande gula tegelhus i Söderfors utanför Tierp norr om Uppsala och gapade tomma. Utan fönster och med utslagna hål i fasaderna som gav husen det sönderbombade intryck som gjorde att hela platsen på ett kusligt sätt påminde om en krigszon.

Att vandra omkring bland det som är övergivet framkallar lätt en slags existentiell ensamhet eftersom det helt plötsligt blir ganska enkelt att föreställa sig känslan av att själv vara kvar om hela världen skulle resa sig upp och gå.

Det är på sätt och vis en sorglig känsla, och när det begav sig kunde Hästhagens nyinflyttade knappast ha anat att deras hem någon gång skulle skändas, plundras och slås sönder för att sen också svämma över i obscent klotter. Och inte heller att deras badkar i framtiden skulle ligga uppochnedvända och utspridda över gården som växt igen när naturen vunnit och vegetationen trängt upp igenom asfalten.

Om väggar kunde tala.

I så fall hade de kanske kunnat berätta om 1960-talets optimism som var anledningen till att stora, funktionella och massproducerade bostadskomplex smälldes upp ute på skogs- och åkerområden som ett led i det så kallade "miljonprogrammet".

På den tiden var inte jobben problemet utan bostäderna. Svenska politiker åkte på studieresor till Sovjet och inspirerades av det "industriella byggandet" som ansågs vara en del i lösningen för att uppnå den dåvarande regeringens mål att bygga en miljon lägenheter på tio år. Fördelaktiga statliga lån infördes för nybyggen som inte översteg en viss produktionskostnad – eller som rättare sagt var "industriellt motiverade".

I Söderfors var det arbetarna på stålverket som behövde bostäder och som var skälet till att Hästhagen byggdes. När industrin med åren effektiviserades och rationaliserades minskade bostadsbehovet, vilket så småningom ledde till att fastigheternas ägare, Conrent AB, istället tecknade avtal med Invandrarverket under den flyktigvåg som fanns i slutet av 1980-talet. Bostadsområdet blev plötsligt till flyktigförläggning och när Invandrarverket några år senare sade upp avtalet stod husen tomma. Naturligt nog tog det inte lång tid innan Conrent AB tvingades gå i konkurs.

Vad som hänt i Söderfors är långt ifrån unikt och runt om i Sverige finns mängder med fastigheter som lämnats åt sitt öde i takt med att tiden gått och bruksorter blivit avfolkningsorter. Men vem bär egentligen ansvaret för alla dessa övergivna hus?

Oftast är det ingen. Och det är alltså bakgrunden till varför ett helt bostadsområde som Hästhagen, med totalt 7 flervåningshus och 157 lägenheter, kan stå och förfalla helt ostört.

Situationen uppstår när en juridisk person, vanligtvis ett aktiebolag, går i konkurs eller likvideras.

För det mesta rör det sig om konkurser, och i dessa fall utses en förvaltare som har uppgiften förvalta den juridiska personens tillgångar på ett sätt som gör att borgenärerna får så stor utdelning som möjligt. Om det är fråga om tillgångar i form av fastigheter säljs dessa i

regel på exekutiv auktion.

Men det är inte alltid som fastigheten går att sälja.

Ibland uteblir köparna eftersom man helt enkelt inte anser fastigheten vara värd någonting – vilket såklart kan vara fallet om det är fråga om en bostadsfastighet belägen på en avfolkningsort.

I andra fall kan fastigheten till exempel vara miljöskadad, vilket gör att en köpare riskerar att dra på sig saneringskostnader på grund av det efterbehandlingsansvar som finns i miljöbalken. Om kostnaderna för saneringen överstiger vad fastigheten är värd i åtgärdat skick är det inte svårt att föreställa sig varför det kan bli problematiskt att hitta en köpare.

Och att använda konkursboets tillgångar till att betala kostnader för att riva eller sanera fastigheter (i fallet med Hästhagen 10 miljoner) gynnar inga borgenärer. Följden blir istället att fastigheten överges, ”abonderas”, av konkursboet och att den upplösta juridiska personen då får äganderätten.

Den egendom som finns kvar i den juridiska personens ägo efter konkursavslutet kan visserligen delas ut och övertas av bolagets ägare efter ansökan om likvidation, men det förutsätter att egendomen också har ett värde – vilket kan vara ganska svårt att argumentera för om egendomen inte tidigare gått att sälja.

Den upplösta juridiska personen förblir alltså ägare till fastigheterna

och fram tills nyligen gav detta upphov till ganska så märkliga effekter.

Den fastighetsrättsliga regleringen förutsätter nämligen att en fastighet alltid har en ägare och till skillnad från vad som gäller för de flesta andra typer av egendom kan inte äganderätten gå förlorad utan att den uttryckligen överläts till någon annan.

Problemet är att en upplöst juridisk person i allmänhet inte har någon rättshandlingsförmåga och att alla överlåtelse som görs, exempelvis av ett konkursbolags styrelse, därmed är ogiltiga och återgår.

Tidigare har den bristande rättshandlingsförmågan i kombination med faktumet att fastigheterna inte har haft någon kontaktbar ägare ställt till svårigheter för kommuner som har velat vidta olika åtgärder – såsom att exempelvis tvångsomhänderta (exproprierar) fastigheten.

Konsekvenserna har varit att många fastigheter, med upplösta juridiska personer som ägare, blivit ståendes utan att det har funnits särskilt många juridiska möjligheter att ingripa.

Istället lämnades dessa fastigheter länge åt sitt öde, som många gånger har varit att förfalla i årtionden för att med tiden väcka känslor av både uppskattning och hat. Uppskattning från många nyfikna besökare som kittlas av den något överkliga känslan av existentiell ensamhet eller som fascinerades av att bevittna spåren av samhällets föränderlighet. Hat från de föräldrar som ser sina barn leka i flervåningshus med utslagna väggar och från mannen i Söder-

fors som processat i alla instanser för att få taxeringsvärdet på sin villa sänkt eftersom han ansåg det motiverat med hänsyn av närheten till Hästhagen.

Relativt nyligen infördes bestämmelser för att komma till rätta med de tidigare problemen som bland annat innebär att en god man ska kunna förordnas för att företräda och rättshandla åt den upplösta juridiska personen. På så sätt blir det alltså i allmänhet lättare för stat eller kommun att vidta olika typer av åtgärder.

En förutsättning för att fastigheter inte ska lämnas att förfalla även fortsättningsvis är naturligtvis också att kommunerna vill överta ansvaret och allt vad det innebär med att bekosta sanering eller rivning, när alternativet ibland kan vara att lägga samma belopp på att exempelvis bygga en ny skola.

Med andra ord är risken stor för att det kommer fortsätta att finnas övergivna fastigheter runt om i landet också ett tag framöver.

I fallet med Hästhagen stod staten för häften av rivningskostnaderna efter att området fått en stor medial uppmärksamhet. År 2008 avslutades det sista rivningsarbetet och området, som innan dess stod övergivet sedan 1996, är numera återförenat med jorden.

– Skönt att det blev av, säger en av de boende i Söderfors.

GÖRAN LAMM

Text: Marcus Norlin (T1) Foto: Rikard Samuelsson (T5)

BERTZ

”För en jurist är det viktigare att inte göra fel än att göra rätt”.

Denna devis sammanfattar ganska väl ett ständigt återkommande tema i vår avgående Justitiekansler, Göran Lambertz, kritik av det svenska rättssystemet. Då den enskilda juristen i utövandet av sitt yrke lägger allt krut på att hålla sig inom lagens ramar, så tenderar hon att förglömma sin sanna uppgift – det vill säga att verka för ett samhälle präglad av rättsäkerhet och rättstrygghet, samt att värna om den enskilda individens fri- och rättigheter.

Om dessa ord tenderar att ge uttryck åt en, enligt somliga något högtflygande vision, så är det dock raka motsatsen till det jordnära intryck som den reslige östgöten förmedlar när han hälsar oss välkomna. I hans öppenhjärtiga, anspråkslösa hållning är det svårt att skönja något av den prestige och förbehållsamhet som vanligtvis kännetecknar den höge juristens sätt att förhålla sig till omgivningen. Faktum är att det onekligen uppstår en viss svårighet med att förena bilden av denne förvägne rättviseivrare med den allmänt spridda bilden av juristen som någon vars offentliga uttalanden för det mesta präglas av ett stort mått av försiktighet och återhållsamhet.

Vi inleder med att gratulera till posten som justitieråd. Senare i höst byter Lambertz stol med justitierådet Anna Skarhed, som därmed blir ny JK. Var det en justitierådspost som hägrade då han en gång i tiden påbörjade sina juridikstudier?

– Nej, det var nog först efter att jag hade arbetat en tid på justitiedepartementet som tanken på att det kanske skulle kunna vara en naturlig slutpunkt för karriären uppstod. Tanken har föresvävat mig tidigare, men först nu kändes det rätt att anta erbjudandet.

Faktum var att det egentliga motivet bakom juridikstudierna ursprungligen låg i en önskan, som uppstod under en tid som utbytesstudent i USA, om att bli diplomat – något som dock kom att slås ur hägen med det tilltagande intresset för juridiken som ett logiskt inrättat verktyg för att lösa viktiga samhällsfrågor. En passion för matematikens stringens å ena sida, och samhällsfrågor å den andra, gjorde att juridiken för vår avgående JK föreföll vara en perfekt kombination av de två. Under Lambertz tid som universitetslektor, utredningssekreterare,

hovrättsassessor, departementsråd och rättschef var förmodligen en mer konventionell syn på juridiken som präglade hans vardagliga arbete.

Men, tänker jag, Lambertz insats som JK har ju i väldigt stor utsträckning kännetecknats av de tydliga avsteg ifrån det rättsrealistiska paradigmet som juristen i allmänhet utgår ifrån i sin yrkesutövning – enligt detta bör eventuell kritik av staten ur rättsäkerhetssynpunkt (via en underförstådd uppmaning) begränsas till juridiskt ”godtagbara anmärkningar i marginalen”, och förmår således sällan ge uttryck för en mer vittgående, omstörtande systemkritik. Hur kan han då, i så pass stor utsträckning, lyfta fram och försvara denna praxis genom att använda sig av juridiken som ett instrument för sin kritik av densamma?

Förklaringen kan tänkas ligga i den förskjutning från ett inifrån- till ett utifrånperspektiv som Lambertz bytte av juristroller medförde. Från att som domare ha utgått ifrån en uttalat tillämpande syn på juridiken, till att som rättschef vid justitiedepartementet istället ha betraktat juridiken

primärt ur lagstiftarens synvinkel (det vill säga, som ett sammanhängande system av rättsregler), så kom han som JK att slutligen se på den med avseende på dess nytta och funktion i samhället. Man kan med andra ord säga att ur dessa perspektivskiften föddes en förändrad syn på juridiken i sig. Denna syn ledde till insikten att juridiken var något mer än rättsreglerna, och att de i sin tur inte var huggna i sten utan kunde förändras i takt med samhället. Sammantaget blev detta till ett uppvaknande som fick honom att se på juridiken mer som en del av samhället, än som en isolerad verksamhet med egna spelregler.

– Justitiekanslerjobbet handlar väldigt mycket om att skapa nytta. Dels skall JK-funktionen vara nyttig, men dels skall man även se till att juridiken i sig är så nyttig som möjligt i samhället - eller i vart fall inte gör mer skada än nytta. Under Laila Freivalds tid som justitieminister så kom dessutom JK-funktionen att i viss mån renodlas, från att till stor del tjänstgöra som en statens ”skadereglerare” till att utöva en mer övergripande systemöversyn – något som passade mig väldigt bra.

Anser han sig då ha lyckats fullgöra denna ambition under sin tid som JK? Ja, det stora projektet kring rättsäkerhet i brottmålsprocessen kan med fördel lyftas fram såsom ett exempel på detta. Projekttrappan ”Felaktigt Dömda”, som leddes av Hans Axberger och analyserade elva kontroversiella resningsfall, skapade stor medial uppmärksamhet. Rapporten pekade på systemfel såsom bland annat felaktiga bevisvärderingar, spekulativa bedömningsgrunder och domar baserade på ofullständiga underlag. Påståendet att det faktiskt satt en inte helt oansenlig mängd oskyldigt dömda i de svenska fängelserna uppfattades av många som en uppenbar överträdelse av JK:s tillsynsbefogenheter – yrkesverksamma inom rättsväsendet betraktade det som en insinuation, i vissa fall till och med direkt förolämpning mot deras yrkesutövning. Detta aktualiserade i sin tur frågan om det (i syfte att förebygga framtida justitiemord) inte borde vara lättare att erhålla resning – något som kom att ytterligare intensifiera den redan eldfångade debatten.

Hur ser då JK på myndighetens framtid som tillsynsorgan? Är JK:s tillsyn över

domstolarna så pass kontroversiell som ofta hävdas? Skulle, som många gjort gällande, JO kunna ta över JK:s tillsynsbefogenheter?

– Om man har för avsikt att överlämna tillsynen över domstolarna helt och hållet i JO:s händer, så bör i dess tillsynsstruktur förändras – som det ser ut idag är JO till största del ett klagomålsorgan som i huvudsak ingriper på grund av klagomål från enskilda, vilket gör det svårt myndigheten att lokalisera eventuella systemfel.

– En annan tanke är att etablera ett internt ordinärt tillsynsorgan i domstolsverkets regi som ersätter JK:s och JO:s tillsyn över domstolarna, men man bör dock ha i åtanke att lojaliteten med arbetskollegorna kan ha en negativ, hämmande effekt på tillsynen.

Något vi under intervjuens gång återkommer till är vikten av den enskilde juristens ansvar och förmåga att markera när rättvisan är i fara – att på eget bevåg ingripa när ett tydligt brott mot den är på väg att begås. Samtidigt bör detta alltid föregås av ett noggrant övervägande – det gäller att ha koll på sin egen envishet, säger Lambertz. På frågan om han själv har koll på sin envishet, brister han ut i skratt och säger:

– Så här i efterhand får jag nog medge att stämplandet av Veija Borg-fallet såsom justitiemord kan ses som ett exempel på när jag tappade kontrollen över min envishet. Samtidigt som jag ansåg att det var min plikt att markera att här har brottmålsprocessen på ett uppenbart sätt brustit ur rättsäkerhetssynpunkt, så var det förmodligen något som jag i egenskap av JK borde ha avstått ifrån.

Vad gäller JK:s framtid, så är Lambertz hoppfull. En eventuell omstöpning av ämbetet skulle exempelvis kunna ta sikte på en reformering av tillsynsfunktionen eller på att dela upp det i en tillsyns- och en företrädarfunktion. Vad vi har att vänta på området kan vi förstås endast spekulera kring – att ämbetet har en framtid tycks dock vår avgående JK vara övertygad om. Förhoppningsvis så kommer HD:s nytillskott att med sin djärva samvetsgrannhet att göra ett avtryck i rättspraxis som präglas av en vilja att se bortom juridikens tyvärr ej alltför sällan något begränsade begreppsram.

Advokat Carlstedt

Av: *Andrea Rahmström (T7)*

Advokat Thomas Carlstedt slår håll på myten om att det skulle vara både svårt och jobbigt att driva sin egen advokatbyrå. Han har haft eget i tio år nu. Visst finns det vissa nackdelar – men fördelarna överväger klart anser han. Jag hade turen att få stjäla lite av hans tid till en pratstund mellan förhandlingarna på Västmanlands tingsrätt. I ett litet samtalsrum utanför sal 5 berättar Thomas om sin karriärväg och vad som är så bra med att driva eget.

Det var år 1978 som Thomas Carlstedt tog sin jur.kand. i Uppsala och gjorde det första avstampet ut i karriären. En juristexamen ledde till en tingsplats i Köping och ett intresse för domarbanan.

Efter att ha tillbringat några år som såväl aspirant och fiskal i Hovrätten, som tingsfiskal i Västerås och Köping, så kände Thomas dock att det var dags att pröva någonting nytt. Han upptäckte en ledig tjänst som biträdande jurist på Backmans advokatbyrå i Arboga som han sökte och fick.

Åren 1984 till 1986 spenderade han på byrån och erfarenheterna gav honom ett medlemskap i advokatsamfundet. Sedan dess har Thomas bedrivit olika former av advokatverksamhet i trakterna kring Köping, Arboga och Västerås.

Det är nu tio år sedan han startade den egna byrån och på advokatfirman Carlstedt AB i Köping arbetar, förutom Thomas själv, också hans sekreterare Gunilla som har hand om redovisning och en del enkla juridik.

Hälften av målen som tas emot är brottmål och ungefär 30-35 % är tvistemål – varav hälften av dessa mer eller mindre rör vårdnadstvister. Resten är asylmål.

Den numera 58-åriga Thomas har en fru och tre barn. Han berättar att han gillar skidåkning, resor och golf men att ett stort intresse också är musiken. Redan under studietiden spelade han i ett band som brukade underhålla på Uppsalas nationer. Nuförtiden står han istället för sång och kompgitarr i det egna bandet ”3S”.

Men hur är det att driva sin egen advokatverksamhet?

– Det är roligt att gå till jobbet varje dag, säger han, och förklarar att man möter många olika sorters människor och att man får hjälpa till med alla möjliga sorters problem.

– Det är väldigt omväxlande, inget fall är det andra likt utan det händer alltid något nytt.

Han poängterar att det ligger en stor frihet att kunna välja både sitt eget arbete och hur mycket man ska arbeta.

– Förhoppningsvis, tillägger han, får man också betalt i förhållande till det arbete man utför.

En annan aspekt är att det blir mer av traditionellt domstolsprocessande och mindre av pappersarbete, vilket Thomas ser som en stor fördel.

– Den som exempelvis arbetar på en affärsjuridisk byrå får vanligen inte möjligheten att processa i lika stor utsträckning.

Enligt honom är en del av behållningen också att man slipper unga, oerfarna jurister som till en början kräver mycket tid och hjälp. Lite skämtsamt kallar han dem för ”tidstjuvar”.

Vad är svårast med att vara helt själv?

– Att det inte finns någon kollega att fråga kan ju vara ett problem om man är

oerfaren. Därför kan det vara idé att först skaffa sig tillräcklig erfarenhet.

– Till skillnad från att vara anställd, måste man också lära sig att ta betalt för sitt arbete. Framförallt kan det vara svårt att uppskatta vad arbetet är värt. I början kan det lätt bli så att man överarbetar och läser in mer material än vad som behövs i ett mål. Man lägger ned mycket mer tid än vad en erfaren advokat skulle göra, förklarar han.

– I början kan man därför inte debitera all sin arbetstid. Det är också ständiga avvägningar hur mycket man kan ta betalt av vem.

Thomas säger att det dock finns vissa situationer då man kanske försöker att inte ta så mycket betalt och nämner som exempel ett fall med en äldre dam som kom till kontoret och ville ha hjälp att upprätta ett testamente. Samtidigt som hon undrade över kostnaden tog hon upp en skramlande plånbok.

På frågan om det finns mycket jobb svarar han att han aldrig märkt av någon brist. I storstäderna kan det bli konkurrens om jobben men ute på ”landsbygden” är det snarast svårt att inte ta på sig för mycket. Man tackar gärna ja till erbjudanden i tron om att arbetet går fortare än vad det i verkligheten gör.

– Trots det kan man aldrig helt släppa jobbet. Man måste alltid hålla sig alert och leta uppdrag och det kan vara problematiskt att ta ledigt en längre tid. Man får inte heller glömma bort att fakturera sitt arbete. Det kommer ingen fast lön varje månad.

Hur skaffar man sig klienter?

– Det är svårare om man är ensam. Om man börjar arbeta på en byrå där det

arbetar några stycken så tilldelas man mål. Annars får man själv ordna sina klienter. Som medlem i advokatsamfundet ansöker man hos domstol att hamna på en särskild lista och tilldelas därigenom uppdrag som offentlig företrädare. Listan följs i turordning utan hänsyn till arbetsbörda – förutsett att den misstänkte inte själv vill välja advokat. Med tiden får man förhoppningsvis allt fler rekommendationer. Någon som arbetat länge i branschen som försvarare får också sina ”stamkunder” – det vill säga återfallsförbrytarna.

– Det gäller att välja smart, förklarar Thomas, när jag frågar hur man väljer vilka mål man ska ta sig an.

Han delar med sig av ett användbart test som han lärt sig från tiden Backmans advokatbyrå och som hjälper honom att avgöra om det är värt att ta sig an ett fall. Av tre rutor ska minst två vara ikryssade.

– Första rutan är att du har en bra sits, alltså chans att vinna. Den andra att du har en trevlig klient som uppskattar ditt arbete och den tredje att du får bra betalt.

På frågan om han vill fortsätta med byrån svarar Thomas tveklöst ja.

– Jag vill fortsätta med min verksamhet, men kanske dra ner på tiden och bara ägna mig åt brottmål. Det kan bli många år till då det är vanligt att advokater fortsätter arbeta även efter pensionsålder.

Han berättar om en advokat som nyligen slutat vid 80-års ålder.

– Det är inga problem så länge man är klar i hjärnan. Det svåraste är nog den snabba språkutvecklingen.

Slutligen undrar jag om Thomas har några tips för den som vill starta eget.

– Att först arbeta som biträdande jurist på en byrå där du får pröva på flera olika rättsområden är en bra väg att gå. Det är svårt att veta vad man tycker är roligt innan man fått prova på att jobba med det i praktiken. Man får på så vis också lära sig hur allt fungerar, hur man lägger upp olika mål från grunden. Skaffa erfarenhet – det är mitt bästa tips, säger han.

Och efter en snabb fotografering utanför entrén så skiljs vi åt. Dagens mål är avslutat, klockan är knappt tre på eftermiddagen och solen börjar titta fram. Thomas bestämmer sig för att sluta för dagen. Ibland är det skönt att kunna vara flexibel.

En kontroversiell legend till domare

Av: Johan Sundkvist (T8)

En legend redan under sin egen tid. Så har den kontroversiella engelska domaren Lord Denning beskrivits. Och som egensinnig domare under 38 år i Englands högsta rättsinstanser lämnade Denning ett minst sagt betydande avtryck på den engelska civilrätten. Hans strävan att skipa rättvisa i varje enskilt fall och hans särskilda sätt att formulera sina domar på gjorde honom inte endast kontroversiell, utan också till en domare av folket.

Alfred Thompson "Tom" Denning föddes den 23 januari 1899. Han växte upp i Whitchurch i lantliga Hampshire, beläget i södra England, där hans far ägde en tyghandel. Vid första världskrigets utbrott hade han påbörjat studier i matematik vid Magdalen College i Oxford, men såg sig plötsligt tvungen att rycka in i kriget. Efter kriget återvände han till matematikstudierna och efter ett kortare uppehåll som lärare vid Winchester College tog han 1922 även en examen i juridik med utmärkta resultat.

Nära nog 20 år efter att ha verkat som barrister utsågs Denning, vid 45 års ålder, till domare och blev således Mr Justice Denning. Knappt fem år senare befordrades han till överinstansen; Court of Appeal. Och ytterligare några år senare utsågs han till ledamot av House of Lords, Englands dåvarande högsta domstol och fick då titeln Law Lord. Men efter endast fem år begärde han att få flyttas tillbaka till Court of Appeal, denna gång som Master of Rolls; ordförande vid domstolen, en position han skulle inneha i två decennier tills han slutligen avgick i juli 1982.

Som Master of Rolls fick Denning omedelbart ett större inflytande och därmed ökade möjligheter att förespråka sin egen syn på rätten. Som ordförande kunde

han välja sina egna mål och vilka domare som skulle sitta med honom. Han fick således praktiskt taget sista ordet i sina mål, något som han använde för att ta den svagare partens parti i sin strävan att skipa rättvisa i det enskilda fallet. Många av hans mål överklagades emellertid vidare till House of Lords, där de inte sällan fick motsatt utgång, men ett flertal av de principer han utarbetat kom sedan att kodifieras av parlamentet genom lagstiftning.

“ Ibland måste den rättsliga stigen ansas från ogräs

I sin jakt på rättvisan såg Denning inga hinder mot att ändra eller bortse från de rättsprinciper som stod i hans väg, vilket inte alltid sågs med blida ögon av andra jurister. Att vänta flera år på lagstiftning från parlamentet var inte ett alternativ, enligt Denning. Kritikerna menade att hans strävan efter materiell rättvisa orsakade osäkerhet och att han bortsåg från instansordningen och vikten av prejudikat. Rättslig osäkerhet föranleder orättvisa, framhävde de. Denning å sin sida uttryckte i sin bok *Disciplines of Law* att han inte var emot prejudikat i sig, men att en alltför strikt tillämpning kunde utgöra hinder för rättvisan. Ibland måste den rättsliga stigen ansas från ogräs, underströk han.

Dennings strävan efter rättvisa och hans syn på prejudikat gjorde honom onekligen kontroversiell bland engelska domare. Inte nog med att han i sin egenskap som domare avsåg att stå upp för den ordinära medborgaren, han skrev även sina domar på ett sätt så att människor utan juridisk skolning skulle förstå. Dennings stil karaktäriseras av såväl koncisa som kärnfulla meningar och en genuin känsla för berättelser, sannolikt till juriststudent-

ernas stora glädje.

Ett mycket känt skadeståndsmål (Miller v Jackson), som rörde frågan om en cricketklubb var skadeståndsskyldig på grund av att cricketbollar landat på kändarens tomt, inleder Denning exempelvis med följande målande ord: "Under sommaren är cricket i byn en glädje för alla. Nära nog varje by har ett cricketfält där de unga männen kan spela och de gamla titta på". Föga förvånande var Denning dessutom skiljaktig i målet, då han menade att det publika intresset av att kunna spela cricket övervägde obehaget kändaren fick utstå. Cricket var för övrigt en av Dennings stora intressen i livet.

Professor Chris Newdick vid Reading School of Law menar att Lord Denning var mer kontroversiell än revolutionerande, och då egentligen endast inom kontrakts- och skadeståndsrätten. "Inom den publika rätten var han konservativ och satte, kanske lite väl, stor tilltro till myndigheterna", konstaterar Newdick. "Han kunde dock se helhetsbilden av rätten och få sina avgöranden att passa in i den större bilden. Men hans största bedrift var egent-

ligen inte skapandet av något enskilt institut, utan snarare hans sätt att skriva sina domar", förklarar Newdick med ett leende.

Denning var den sista domaren som hade rätt att sitta på livstid om han så önskade. Han skämtade att han hade alla goda kristna dygder, förutom att ge upp. I mitten av 1982 såg han sig dock tvungen att avgå från sin post som Master of Rolls efter att en passage som kunde uppfattas som främlingsfientlig uppmärksammats i en av hans böcker. Han dementerade och formulerade sedermera om passagen.

Lord Denning fortsatte efter sin avgång fram till hans bortgång den 5 mars 1999 att skriva böcker och ge sin syn på den engelska rätten. Han vigde hela sitt liv till rättvisan och det gjorde honom inte endast kontroversiell, det gjorde honom till en legend. Såväl under sin livstid som nu.

Dolt fel i hustru

– en framgångsrik grund för att ogiltigförklara äktenskap?

I Frankrike har för en tid sedan ett uppseendeväckande äktenskapsmål avgjorts, något som uppmärksammats av Christina Ramberg i en artikel på Dagens Juridik. En kvinna hade inför sitt giftermål intygat att hon var oskuld, en uppgift som senare visade sig vara osann. Mannen yrkade därför på upplösning av äktenskapet på grund av dolt fel i hustrun, vilket han vann framgång med i den franska domstolen. Kvinnan har överklagat domen och i Frankrike debatteras den kontroversiella utgången livligt. Här i Sverige frågar man sig minst sagt konfunderat om detta är ett omoraliskt, rentav felaktigt domslut eller början på en internationell trend som snart kommer att nå även oss? Kan man som rättslig grund åberopa fel i en människa?

Ett par intressanta spörsmål, bland många, är vilken undersökningsplikt som ska anses gälla om en garanti om oskuld har lämnats och hur bevisning ska säkras i ett fall som detta. Bör mannen ha en undersökningsplikt redan före äktenskapets ingående och hur långtgående bör den i så fall vara? Kan en sådan undersökningsplikt ens motiveras moraliskt? Hur säkrar man bevisning om oskuld? Enligt avtalsrättsliga principer ska bevisbördan vila på den som hävdar att oskuld inte förelåg. Hur ska bevisningen föredras inför domstol? Om den andra parten har lovat evig kärlek på felaktiga premisser, kan denne då åberopa förutsättningsläran och med den grunden yrka att äktenskapet ska ogiltigförklaras?

Den franska domstolens resonemang måste te sig starkt främmande för svenska rättstillämpare. Avtalslagen och dess ogiltighetsbestämmelser som gäller för förmögenhetsrättsliga avtal kan visserligen tillämpas analogt även på andra avtal, men en sådan analogi måste kunna mo-

tiveras. Enligt Äktenskapsbalken är skilsmässa och dödsfall de enda möjligheterna som erbjuds den som vill upphäva ett äktenskap. Ett formellt ogiltigförklarande av äktenskap sker endast om det har brustit i de formkrav som gäller för själva vigseln.

Huvudregeln i svensk rätt är att den andre makens samtycke inte krävs för skilsmässa, men om någon av makarna har barn under 16 år måste de vanligen underkasta sig en betänketid på sex månader. Enligt fransk rätt godkänns önskan om äktenskapsskillnad om en gemensam ansökan lämnas. När däremot samtycke saknas från den andre maken måste makarna leva åtskilda i 6 år, visa att allvarliga brister föreligger som gör att en äktenskapet orimligen kan fortskrida eller att ett allvarligt fel mot de äktenskapliga förpliktelserna har begåtts. I en sådan rättsordning kan det kanske finnas ett större behov av att kunna ogiltigförklara äktenskapet. Men att gå så långt som att tala om fel i människor?

Det framstår minst sagt som osannolikt att ett svenskt äktenskap skulle kunna ogiltigförklaras på grund av makarnas tidigare sexuella erfarenheter. En ofrånkomlig följdfråga blir var gränsen ska dras? Det faktum att någon av makarna har lämnat felaktiga uppgifter om sin ekonomiska ställning, sin bakgrund eller sin husliga förmåga är dessa möjliga grunder för att ogiltigförklara äktenskapet? Det franska fallet väcker många intressanta frågeställningar och den fortsatta utvecklingen i domstolsinstanser och diverse debattforum kommer alldeles säkert att bli spännande.

Av: Andrea Rhamström (T7)

Tack för alla kreativa bidrag i vår tävling om en iPod nano under kontaktdagen 2009!

Vinnaren som svarade rätt på alla frågor och skrev bästa slogan är: **Sofia Ungh, T7.**

"När MAQS hjälper dig med rätt,
gör vi det på bästa sätt
MAQS går aldrig någonsin bet
oavsett om det gäller fartyg eller fastighet."

Hederspriser i form av biocheckar tilldelas:

Peter Wrede, T5
"Law to the MAQS"

Matthias Gustafsson, T5
"MAQS; gets the deal done"

maqs.com

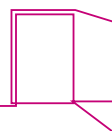
MAQS LAW FIRM

Testa dina gränser hos oss. Vi har inga.

Vi ska vara raka mot dig. Det är få förunnat att komma in på vårt Junior Associate Programme. Men om du blir antagen så kan du se fram emot en utmanande framtid som internationell affärsjurist. Vi brinner för stora och komplexa affärer där vi samarbetar gränslöst mellan våra kontor runt om i världen.

Starta resan på www.linklaters.com/joinus

linklaters.com/joinus

Hans Blix

Om sina upptåg i Uppsala, sitt intresse för internationell rätt och om slumpens vindfläkt.

Text: Torbern Werner T5

Foto: Rikard Samuelsson T5

Det är en solig fredag förmiddag i Uppsala. På Gamla Torget utanför den juridiska institutionen står en äldre man i mörk kostym, smalt knuten slips och med en lång beige rock fladdrande i vinden. De smala svarta glasögonen och den äldre arkitekturen som omger honom för tankarna till ett 50- möjligen 60-tals Sverige. Tankarna ligger i detta fall inte så långt ifrån verkligheten. Mannen är Hans Blix och det var precis här, i Uppsala, som han gjorde avstamp för sin juristkarriär som idag gjort honom till en av de hittills mest betydelsefulla av svenskar på den internationella arenan.

Två trappor upp i det tegelbruna huset bakom honom pågår något som skulle kunna liknas vid ett pressuppbåd. Hans Blix är här för att dela med sig av erfarenheter från sin karriär och för att reflektera över sin roll inom den internationella politiken. Den klenk tilltagna föreläsningssalen är full och medan man inväntar dagens huvudperson är denne faktiskt redan på plats men upptagen med att slutföra en intervju i radio via sin mobiltelefon.

Vad som gör Hans speciell är den betydelse och den närhet han har haft till de politiska ämnen som inte enbart berört Sveriges intressen utan även tilldragit sig hela världens uppmärksamhet. För många är han den vapeninspektör som under början av millenniet ledde sökandet efter massförstörelsevapen i Irak. Hans rapporter inför FN:s säkerhetsråd var under 2003 viktiga moment i rådets arbete. Även efter det att USA i mars 2003 ignorerat säkerhetsrådet och gått in i Irak förblev Hans en sakkunnig och betydelsefull opinionsbildare. Som chef för WMDC (Weapons of Mass Destruction Commission), en internationell kommission som tillkommit på initiativ av Anna Lindh, kom han efter kriget att driva frågan om icke-spridning av kärnvapen och nedrustning vidare.

Även om kriget enligt honom själv hade

en positiv konsekvens, nämligen att en brutal diktator – Saddam Hussein – avlägsnades, är det hans bestämda åsikt att kriget var en katastrof och oförenligt med den internationella rätten. (FN-stadgan). I åtskilliga intervjuer och artiklar har han framfört åsikten att invasionen byggde på okritiskt tänkande. En politik som saknade giltiga argument och hållbara bevis. I Sveriges radio P1 hösten 2003 nämnde Hans som sommarpratare:

- Självt fann jag det märkvärdigt att de som ville gå till väpnad handling kunde med en hundra procentig säkerhet veta att vapen fanns och samtidigt visa sig ha noll procents vetskap om var de fanns. Och jag fann det märkligt att man bara efter tre och en halv månad var inställd på att överge den förstärkta inspektionsregim som man själv inrättat och som fungerade väl.

Även om detta är händelser de flesta av oss följt via nyhetsmedier finns inför internationella skeenden av detta slag ett distansförhållande. Känslan av att man själv inte kan påverka. Ett diplomatiskt spel förbehållet världens mäktigaste ledare - President Bush, Premiärminister Blair, Säkerhetsrådets medlemmar och så mitt i denna skara, Hans Blix, en internationell svensk profil vars namn idag har en stor igenkänningsfaktor världen över. Detta blev om inte annat tydligt när Hans, som marionettdocka i den amerikanska satirfilmen "Team America world Police", utmålades som en nål i ögat på den nordkoreanska ledaren Kim Jong-il.

Men om vi stannar upp en stund. Hur hamnade Hans här? Vi går tillbaka till bilden av mannen på torget. För det var just här det började - på juristprogrammet i Uppsala. Att det just blev juridiken föll sig naturligt då intresset för att jobba utomlands tidigt funnits där.

- Jag tog studenten 1946 och det andra världskriget var precis slut. Då hade man inte kunnat resa utomlands. Jag längtade efter att se och upptäcka världen men jag längtade också efter att kunna dra ett strå till stacken, kunna göra världen lite fredligare. Vi såg och läste om hur Europa låg ödelagt efter kriget.

Så efter ett antal överväganden och efter både bra och dåliga råd blev det alltså juristprogrammet.

- Ett råd jag fick höra var att man ska

“Man ska bestämma sig för vad man tycker är roligt och vad man vill göra och sedan ska man försöka hitta någon som är villig att betala för det

bestämma sig för vad man tycker är roligt och vad man vill göra och sedan ska man försöka hitta någon som är villig att betala för det, säger han med glimten i ögat.

Vid sidan av studierna var teater en passion. En passion som ”säkert upptog 40 % av min tid”. Gällande karriären var framtiden fortfarande ovisst bortsett från att det internationella lockade. Faktum är att det enligt Hans själv inte stod klart för honom att han ville arbeta med just folkrätt förrän han tack vare ett pris i en uppsatstävling om vetot i FN:s säkerhetsråd vistats en hel månad i FN:s högkvarter i New York.

- Föga anade jag att jag över 50 år senare på nära håll skulle få se och leva med några av de problem jag skrivit om.

Vinnaruppsatsen skrevs under en förlängd tentapluggs-period i förvaltningsrätt, ett ämne som enligt Hans själv kändes så omotiverande att han nästintill var beredd att acceptera ett lägre betyg för att bli kvitt kursen.

Att arbeta som praktiserande jurist lockade inte Hans, något som lyser igenom i erkännandet att han idag skulle vara hänvisad till en advokat om han skulle behöva lösa praktiska juridiska problem i Sverige.

Hans intresse för den samhällsbyggande lagstiftande juridiken var dock stort. Parallellt med studierna kom han därför att engagera sig politiskt – inom folkpartiet – ett engagemang som skulle komma att leda till hans post som utrikesminister i Ullstens minoritetsregering 1978-79. Däremellan fanns dock tid för en akademisk karriär med två doktorsgrader och docentur i folkrätt i Stockholm. Större delen av studierna och avhandlingsarbetet bedrev han i England och USA.

- Då jag var barn på 30: talet kändes det exotiska, det mystiska fjärran spännande och lockande. Men det andra världskriget rasade när jag var skolpojke så det dröjde länge innan jag kom utanför Sveriges gränser.

När man lyssnar på Hans' egna reflektioner om sitt liv är det svårt att undgå en att han är

en idealist. Av intrycket han ger har de val han gjort föregåtts av ett genuint intresse och en tro på att kunna bidra med något. Måhända är det också därför han än idag är aktiv och måhända är detta också grunden till hans motivation att inte trappa ner. Jag har gått i pension tre gånger och det tänker jag inte göra om, säger han.

När jag följer Hans från institutionen på Gamla Torget, mot den gamla restaurangen Domtrappkällaren på andra sidan Fyrisån, ställer jag frågan om vilken roll han strävar efter att ha inom den internationella politiken i framtiden - om det trots allt inte är dags att sakta ned. Jag får svaret att han inte tänker sätta punkt så länge han tycker att det finns saker som han vill säga – och som folk vill lyssna på. Han vill exempelvis uppmärksamma folk på att världens stater idag kastar ut ohyggliga summor pengar på militära ändamål. Med bättre satsning på avspänning, nedrustning och icespridning av massförstörelsevapen skulle dessa summor drastiskt kunna minskas och man skulle lösgöra medel som vi idag är i desperat behov av för ett gemensamt försvar - både av jordens fysiska och finansiella klimat.

Efter att ha läst Hans bok 'Avväpna Irak', vilken behandlar just inspektionsarbetet i Irak, insåg jag vikten och även betydelsen av diplomati, konflikthantering och politik som centrala element i den internationella juridiken. Att varje dag leda FN inspektörerna på ett sådant sätt att såväl Irak och Saddam Hussein som säkerhetsrådet känner förtroende är knappast utmaningar som vi andra ställs inför. Jag undrar hur den diplomatiska världen fungerar; hur man känner inför utmaningarna – som då han våren 2003 avlade sina rapporter om inspektionerna i Irak inför FN:s säkerhetsråd, väl medveten om de konsekvenser dessa kunde medföra. Ett stridslyst USA på den ena sidan och ett ytterst tveksamt säkerhetsråd på den andra ville nu ha svar – resultat som visade på Iraks skuld eller oskuld.

- Vi hade en uppgift att klargöra för rådet hur det förhöll sig med massförstörelsevapnen. Vi skulle rapportera från marken. Det gjorde vi och det fyllde våra timmar och tankar och då har man inte så mycket tid att ägna sig åt känslor, säger Hans och skrattar till.

Då säkerhetsrådet inte fann tillräckliga bevis föreligga för att godkänna ett väpnat angrepp tog USA med president Bush i spetsen saken i egna händer. Man struntade i rådet och parallellt uttalade man häftig kritik mot det inspektionsarbete som bedrivits i Irak. En kritik som i grunden möjligen byggde på en långt utdragen frustration från USA:s sida. Blix rapporter hade inte givit President George W Bush den bekräftelse som han hoppats få på

sin dystopiska föreställning om Iraks påstådda kärnvapeninnehav. Nyckeln till säkerhetsrådets godkännande av det krig man planerat levererades aldrig. Det låg nära till hands att utmåla inspektionsrapporterna som otillförlitliga. I sin sommar intervju i radion sa Hans att:

- När hökar i USA i vintras ville beskylla mig för att inte ha rapporterat negativt nog om Irak så de kort och gott att 'Blix Trix irk US' eller på svenska ungefär 'Blix tricks retar Amris.

Idag är Saddam Hussein borta och även om Irak vad beträffar massförstörelsevapen inte är ett riskobjekt så fortsätter vi att leva i kärnvapeneran - inte minst i USA som idag är mer militärt och nukleärt rustat än något annat land på jorden. Ur ett globalt perspektiv är nedrustningsfrågan livsviktig. Inte enbart av den anledningen att dessa vapen hotar allas säkerhet utan också för att världen nu är i tvingande behov av att tackla problem som miljö, klimat och fattigdom. Problem som kostar pengar. Då världens länder idag kommit att bli mer ömsesidigt beroende, mer globaliserade - med en stark expansion av gemensamma folkrättsliga regler, ett exploderande informationsflöde och en ständigt accelererande internationell handel - kan man fråga sig om tiden inte är kommen för att låta diplomati, förhandlingar och avspänning ersätta de militära maktmedlen. Enligt uppgifter från SIPRI är exempelvis världens samlade årliga militära utgifter ca 1 400 miljarder dollar. I en presentation av WMDC:s rapport 'Weapons of Terror. Freeing the World of Nuclear, Biological and Chemical Arms' skrev Hans:

- Dialogue and diplomacy should now be allowed to turn the world from military confrontation to civilian co-operation.

Jag frågar Hans vad president Obama nu kommer ha för inflytande i frågan om nedrustning, som ledare för en supermakt vilken alltid varit tydlig med att värna om sin ställning som världens starkaste militärmakt. Något som återigen blev uppenbart i samband med Irakkriget.

Det är en fråga som Hans säger sig ha svårt att besvara. Han menar att President Obamas vision om att samla världen till nedrustning och till eliminering av kärnvapnen är genuin och finns där. Samtidigt är han medveten att

han kommer att möta en otroligt hård debatt i USA.

- Han vill vara och framstå som resonabel och det tycker jag att han är. Hans nedrustningspolitik är radikal om man jämför med Georg W. Bush men inte annars. Han säger att han är beredd att gripa till våld för att försvara USA mot angrepp och överhängande hot om angrepp och han tänker inte ägna sig åt unilateral nedrustning. Ändå tror jag att hans motståndare i det förgiftade politiska klimat som idag råder i USA kommer att försöka utpeka honom som 'Security risk!'.

Så slutligen, vilken typ av inspiration får man av att lyssna till en man som Hans Blix? Möjligtvis kan man genom raderna höra budskapet att inspiration, vilja att lära sig, nyfikenhet och hårt arbete räcker för att leda en karriär i den riktning man själv har fallenhet och intresse för. Men, som Hans själv påpekar, slumpens vindkast påverkar också färdriktningen. Att just stöd för den fredliga kärnkraften och kamp mot kärnvapnen - som många har sett som hans sigill - blev de internationella frågor som han kom att ägna större delen av sitt liv åt var exempelvis "ren slump".

Hans Blix var den första i raden av talare vilka ingår i studieutskottets föreläsningsserie som kommer att fortsätta under vårterminen.

”Jag värdesätter verkligen att jag som trainee räknas till gruppen och byrån som vilken annan anställd som helst.”

Ur en thesis trainee dagbok. Läs hela storyn på roschierrecruitment.se.

Vi är en affärsjuridisk byrå där du blir värdefull från dag ett.

Hur är det att arbeta på Roschier? Vi skulle kunna berätta i timmar om hur vi uppmuntrar nytänkande och nyskapande. Om hur vi hjälper dig att utvecklas till en fullfjädrad affärsjurist. Att våra klienter ställer höga krav och tillhör toppen av näringslivet. Och att du som ny medarbetare direkt får en värdefull roll. Men vi tror ändå

att det är bättre att du får höra det från människor i samma situation som du.

Läs deras story på www.roschierrecruitment.se. Där kan du också skicka in en ansökan och få mer information.

Roschier – Värdefull affärsjuridik

Stötande men inte hetsande

Att avgöra när innehåll i artiklar publicerade i media övergår från att vara lagligt stötande till att bli olagligt hetsande är ofta svårt att fastställa. Nyligen blev detta intressant att försöka göra då en stötande artikel publicerades i Aftonbladet.

Situationen uppstod efter att Aftonbladet nekat Sverigedemokraterna att annonsera i tidningen. Aftonbladets chefredaktör Jan Helin bjöd då istället in Sverigedemokraternas partiledare att skriva en artikel i tidningen, för att där framföra partiets verkliga ståndpunkter.

En artikel skickades in och Aftonbladet förhörde sig innan tryck med juridisk expertis eftersom innehållet enligt Aftonbladet kunde tolkas som hets mot folkgrupp. Jan Helin gick ut i en egen artikel och uttryckte att han inte var beredd att dö för Sverigedemokraternas åsikter, men väl beredd att begå tryckfrihetsbrott för dem.

Advokat Peter Danowsky menade att han trodde att JK skulle komma att åtala artikeln, advokat Peter Althin menade att den låg nära hets mot folkgrupp och jurist Per Hultengård menade att en sträng tryckfrihetsjury skulle kunna fälla den.

Av detta kunde man få uppfattningen att Aftonbladet skulle komma att begå tryckfrihetsbrott. När JK sedan kommenterade situationen och det framgick att han inte på egen hand avsåg att inleda någon förundersökning fick man istället intrycket att innehållet inte verkade utgöra hets mot folkgrupp.

Hur kunde det komma sig? Innehållet var ju enligt allmänheten klart stötande, vilket reaktionerna i den efterföljande debatten visade på. Kommentarer från juridiskt håll tycktes också antyda

att mycket talade för att det inte bara var stötande, utan också utgjorde lagenligt hets mot folkgrupp.

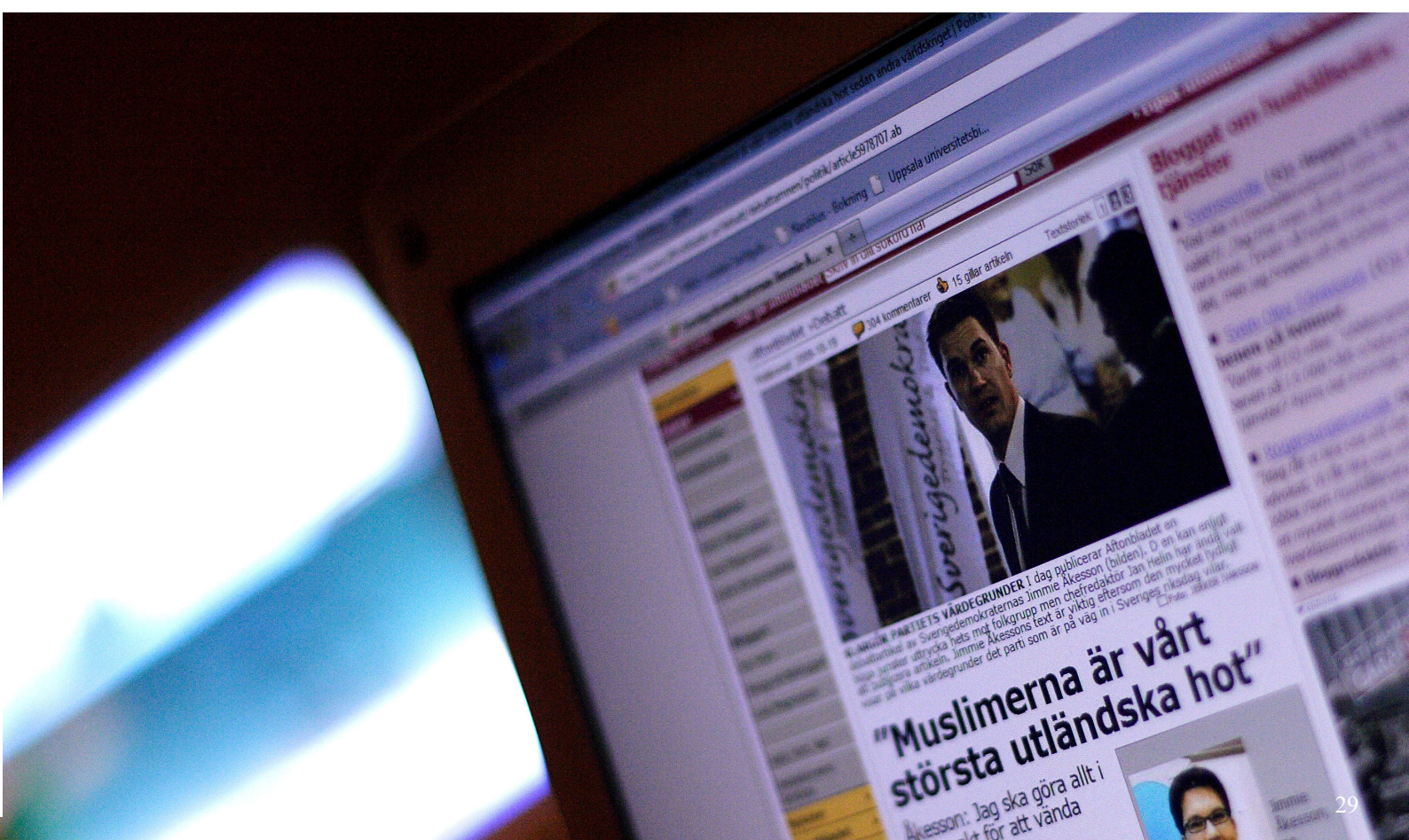
Ofta är material som är inom lagens tillämpningsområde för straffbarhet samtidigt rättsligt undantaget från det i yttrandefrihetens namn. Där kommer JK in i bilden, som värnar för yttrandefrihet i den demokratiska debattens namn. Inskränkning i den får inte ske oproportionerligt, vilket också framhålls i JKs beslut där han hänvisar till Europadomstolens praxis.

I samma beslut går det också att läsa att artikeln sammanfattningsvis inte utgjorde hets mot folkgrupp. JK framhåller att trots att vissa yttranden kan uppfattas vara förnedrande eller nedsättande behöver de inte bedömas vara hetsande. Även yttranden som av en bred allmänhet uppfattas som stötande eller missvisande ska ges ett vidsträckt utrymme.

Kort sagt skulle det kunna sägas att artikeln lagligt stötande och inte olagligt hetsande.

Givetvis är det en svår gräns att dra. Å ena sidan är yttrandefriheten av fundamental betydelse för den svenska demokratin, men å andra sidan har lagen om hets mot folkgrupp ett viktigt yttersta syfte – att motverka spridandet av dehumaniserande propaganda.

Av: Nils Larsson (T3)

Myten om alla barns lika rätt till utbildning - *Sveriges handlande i ljuset av våra skyldigheter*

Av: Emma Busk (T7)

Många med mig tror nog att alla barn i Sverige försäkras de rättigheter som tillskrivits dem i lagar, förordningar och konventioner. Vi har ju dessutom Barnombudsmannen som ska se till att barnen har det bra. Men alla dessa regelverk och kontrollfunktioner till trots är det flera grupper av barn som faller mellan stolarna. Problematiken kring asylsökande barn som gömmer sig undan verkställighetsbeslut av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut och deras rätt och möjligheter att få gå i skolan kan inte överskattas. Men det finns ett flertal lagar och förordningar som behandlar rätten till utbildning och förbud mot diskriminering gällande den rättigheten. Frågan är hur väl dessa regelverk tillämpas i Sverige och om alla barns rätt till utbildning verkligen realiseras.

Det är idag oklart hur många barn som lever gömda i Sverige men uppskattningsvis rör det sig om ett par tusen. Detta är barn som lever under mycket otrygga förhållanden, många av dem är traumatiserade och deras tillvaro präglas ofta av kaos och osäkerhet. För de gömda barnen kan skolan ha en stor hälsofrämjande betydelse och erbjuda en mer förutsägbart och strukturerad tillvaro än de upplever hemma, något som har stor betydelse för att skapa den trygghet de saknar. Barnombudsmannen har också påpekat att föräldrar som lever gömda ofta själva mår väldigt dåligt och därför inte kan vara de trygga föräldrar som alla barn behöver. Istället kan då skolan vara en plats där barnen får möjlighet att träffa trygga vuxna som kan erbjuda dem mer stabilitet i vardagen.

Sverige har skrivit under FN:s barnkonvention som bl.a. innehåller bestämmelser om att konventionsstaterna ska säkerställa alla rätt till utbildning och ett diskrimineringsförbud som gäller samtliga bestämmelser i konventionen. Det råder alltså ingen tvekan om att alla barn har rätt till skolgång och att alla barn i Sverige omfattas av denna bestämmelse. Sverige har dock vid flera tillfällen kritiserats av FN:s barnrättskommitté för att man inte tillgodosett de gömda barnens rätt till skolgång. Utöver barnkonventionen har Sverige också ratificerat FN:s konvention om flyktingars rättsliga ställning där det också framgår att det är förbjudet att diskriminera gällande rätten till grundläggande utbildning. Dessutom finns bestämmelser i EKMR:s första tilläggsprotokoll om att ingen får förvägras rätten till undervisning. Det mest omfattande och heltäckande internationella instrumentet för rätten till utbildning är dock den Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter där det stadgas att "konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till utbildning..."

Sammanfattningsvis kan sägas att det är tydligt att det finns ett flertal regelverk som var för sig ger alla barn i Sverige rätt till utbildning. I teorin ser det alltså bra ut men frågan är om Sverige i praktiken lever upp till sina förpliktelser?

Svaret är nej. Sverige uppfyller inte sina skyldigheter gentemot gömda flyktingbarn. Enligt skollagen (1985:1100) har alla barn som är folkbokförda i Sverige skolplikt och en därmed motsvarande rätt till utbildning. Så långt ser det bra ut. Asylsökande barn omfattas dock inte av folkbokföringsskyldigheten och därmed inte heller av skolplikten eller rätten till utbildning. De ges istället motsvarande rättigheter genom förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för asylsökande barn m.fl.. Problemet är att den som håller sig undan verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning uttryckligen undantas från förordningens tillämpningsområde. För dessa barn finns därför ingen rätt till utbildning. Enligt grundskoleförordningen (1994:1194) får kommuner på eget initiativ ta emot dessa barn i skolan men någon skyldighet föreligger inte. Då beslutet ligger hos skolans rektor tenderar det dessutom att bli subjektivt och skillnaden mellan olika kommuner är stor.

Regeringen tillsatte en utredning 2006 med uppdrag att utreda förutsättningarna för att reglera rätten till utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för barn och ungdomar som håller sig undan verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. I betänkandet Skolgång för barn som skall avvisas eller utvisas (SOU 2007:34) föreslogs att asylsökande barn som håller sig undan verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska ha rätt till utbildning inom det offentliga skolväsendet på liknande villkor som barn som är bosatta i Sverige. Trots det övergripande målet att alla

barn ska ha samma rättigheter anser utredningen att vissa skillnader kan motiveras med hänsyn till de gömda barnens livssituation. Enligt förslaget omfattas de exempelvis inte av skolplikten eftersom det skulle vara mycket svårt att uppehålla en sådan då man inte vet vart barnen befinner sig. Istället väljer de själva om de vill utnyttja möjligheten. I praktiken innebär de nya bestämmelserna att barnen får gå kvar i skolan tills de lämnar landet.

I juni 2009 presenterade utbildningsdepartementet en departementspromemoria (DS 2009:25) med förslag till en ny skollag som skulle innebära att vissa bestämmelser som idag finns i förordningar istället flyttas till skollagen. Det innebär att asylsökande barn skulle omfattas av samma regelverk som de folkbokförda barnen. Flera remissinstanser anser dock att den grupp barn som omfattas är alltför snäv och påpekar att även barn som befinner sig i landet utan tillstånd bör omfattas av förändringen. Regeringens avsikt är att lämna en proposition till riksdagen med förslag till den nya lagen under våren 2010.

Utbildningsminister Jan Björklund sa i ett pressmeddelande den 13 augusti 2009 att "alla barn har rätt att gå i skolan" och "barnen ska kunna gå i skolan utan att vara rädda för att just det ska leda till att de utvisas". I bl.a. Norge och Italien har man infört bestämmelser om att ge skolorna ersättning från staten för att kunna ge plats åt gömda barn. Dessutom har man bestämt att polisen inte får söka upp barnen i skolan eller skugga dem efter skoldagen i syfte att spåra föräldrarna. Barnombudsmannen har krävt att en sådan frizon ska införas även i Sverige. I regeringens utredning SOU 2007:34 föreslås ingen förändring i gällande bestämmelser om sekretess i skolan. Polisen är alltså inte förhindrad att hämta barn som ska avvisas eller utvisas i skolan. Utredningen konstaterade att barn som ska avvisas eller utvisas sällan hämtas i skolor samt att proportionalitets-, behovs- och hänsynsprincipen som finns i polislagen samt barnkonventionens princip om barnets bästa redan innebär att polisen så långt det är möjligt avstår från att genomföra tvångsinsatser på skolor och förskolor. En sådan ordning gör dock att skolan inte kan vara den frizon som barnombudsmannen önskar. I och med det

riskerar man att låta barnens och föräldrarnas rädsla för att hämtas och avvisas eller utvisas förhindra att barnen verkligen går i skolan. I praktiken kommer de därför att gå miste om skolgången trots att möjligheterna finns. För att komma till rätta med det problemet och till fullo kunna realisera bestämmelserna måste det till lagändringar i Sverige på samma sätt som skett i Italien och Norge.

Rädda Barnen rapporterade redan 1999 att många gömda barn förvägras rätten till utbildning varpå regeringen svarade att personer som lever gömda själva har valt att undvika de tillämpliga lagarna och reglerna. Det innebär att de inte heller kan förvänta sig att ha tillgång till samma rättigheter som andra. Det regeringen inte tar hänsyn till är att det sällan är barnen själva som tar beslutet att gömma sig. Oftast är det istället föräldrarna som bestämmer detta och som en naturlig konsekvens av föräldrarnas beslut får barnen finna sig i att följa med. Rädda barnen och UNICEF Sverige anser istället att "ett barn kan aldrig göras ansvarigt för förälders beslut och berövas rätten till sin utbildning." Att de gömda barnen får skylla sig själva strider helt uppenbart mot Sveriges åtaganden och synsättet visar dessutom att barnperspektivet på ett bristande sätt uppmärksammas. FN:s barnrättskommitté i Genève har rekommenderat Sverige att ge alla barn rätt till skolgång. I samband med granskningen av Sveriges rapport till barnrättskommittén uttryckte kommittén också sin oro över att Sverige fortfarande inte uppfyller kraven.

Avslutningsvis kan sägas att det finns bestämmelser i ett flertal regelverk som ger alla barn rätt till utbildning. Problemet ligger snarare i att Sverige inte lever upp till sina åtaganden och därmed förvägrar vissa barn rätten till undervisning. Förhoppningsvis kommer det nya lagförslaget att innebära stora och efterlängtda förändringar som bättre tillgodoser barnens rättigheter. Till dess fortsätter alla barns lika rätt till utbildning att vara just vad den är idag - en myt.

Skatterätt – inget för de klenmodiga!

När jag 1998 skulle ge mig ut på arbetsmarknaden efter 4,5 års juridikstudier var det anställningsstopp. Då kunde jag tänka mig i princip vilket jobb som helst, bara jag fick ett jobb. Jag sökte allt möjligt – t.ex. tjänst som ekonomiassistent på Svenska kyrkan i Uppsala ("nej tack") och som biträdande jurist på en pyttefirma i Växjö ("nej tack") – och så sökte jag den där tjänsten som jag visste att jag ändå inte skulle få, den som skattejurist på en av de stora revisionsbyråerna inom området internationell företagsbeskattning och som krävde 5-7 års tidigare erfarenhet. Och fick tjänsten! Sådär i efterhand kan jag bara konstatera att det inte finns någonting jag hellre hade velat jobba med i hela världen än just internationell företagsbeskattning!

Skattejuridiken är komplex, omfattande, dynamisk och ofta svårtolkad. För att lyckas som skattejurist behöver du vara smart, analytisk, kreativ, nyfiken, kunna värdera problem och lösningar från olika perspektiv, vara modig, omdömesfull och därtill kunna uttrycka dig på ett tydligt och pedagogiskt sätt. Söker man utmaningar är skattejuridiken oerhört stimulerande!

Bolag bedriver sin verksamhet med fokus på lönsamhet och etablerar sig på de marknader man anser intressanta. En del koncerner är små och andra är stora, vissa har sitt huvudkontor i Sverige och andra utomlands. Transaktioner sker oupphörligen såväl inom som utom koncernerna och många transaktioner kan ge upphov till skattekonsekvenser – önskad och oönskad. Bolagen måste hålla tungan rätt i mun i sin dagliga verksamhet för att inte drabbas av oönskad konsekvenser och måste planera för att uppnå skatteeffektiva strukturer. Det är krävande intellektuellt eftersom det är många bollar i luften samtidigt och dessutom är det ett ansvarsfullt arbete. Oriktiga uppgifter i en deklaration kan ge upphov till straffavgift på upp till 40 % av undanhållen skatt och i större koncerner får dessutom skattefrågor medial uppmärksamhet och blir till PR-frågor om anseende och förtroende.

Som yrkesverksam skattejurist finns en hel del olika arbetsgivare att välja mellan. Man kan antingen arbeta i näringslivet, t.ex. på ett bolags egen skatteavdelning eller som konsult på revisions- eller advokatbyrå, eller statligt, t.ex. inom domstolsväsendet, Finansdepartementet eller på Skatteverket. Själv har jag under 10 år arbetat

på revisionsbyrå och arbetar nu på Skatteverket.

Som konsult arbetade jag i internationella nätverk och hade daglig kontakt med kollegor i andra länder för att diskutera skattekonsekvenser av olika transaktioner. Kunderna ville ha rådgivning om hur de bäst skulle strukturera affärer och förvärv för att undgå oönskade skatteeffekter och för att inom lagens ram uppnå önskat resultat. Skattesystem i olika länder analyserades och optimala lösningar funderades ut. Det är ungefär som att lägga pussel eller spela schack, man måste ha hela bilden klar för sig. Jag hade kundmöten, skrev PM, presenterade slutsatser och hjälpte till att genomföra olika åtgärder. Jag fick även möjligheten att arbeta i New York på byråns International Tax Services Desk under ett par månaders tid, vilket gav mig ovärderliga erfarenheter, nya vänner och minnen för livet. Dessutom gifte jag mig där, men det är en helt annan historia...

Sedan två år tillbaka arbetar jag på Skatteverket som rättslig specialist inom området internationell företagsbeskattning och tillhör idag huvudkontorets rättsavdelning. Jag arbetar som materiellt stöd till alla handläggande medarbetare, t.ex. skatterevisorer och processförare, inom mitt sakområde – lite som en internkonsult! Skatteverkets målsättning är bl.a. att bibehålla och stärka allmänhetens förtroende genom att tillhandahålla information och bra service så att man gör rätt från början. Detta innebär att jag ibland dessutom får hantera rättsliga frågor av principiell karaktär som ställs direkt av bolagen. Dessutom har denna arbetsplats den ytterligare

dimensionen att man ibland även involveras i lagstiftningsarbete vilket ger intressanta erfarenheter. Härutöver förekommer även internationellt samarbete – dels mellan skatteförvaltningar och dels med utomstatliga organ – där man t.ex. kan byta erfarenheter med utländska kollegor på olika internationella konferenser.

Jag hoppas att jag med denna lilla inblick i min värld har kunnat förmedla en rättvisande bild av skatterätt, som är ett intressant, utmanande och alltid lika högaktuellt område!

Christina Hammarstrand

VILL DU UTTRYCKA DIG?

Press Judicata söker just nu fler duktiga skribenter. Vi ställer absolut inga krav på terminstillhörighet eller att du måste ha skrivit förut. Bara att du ska ha ett brinnande intresse för att skriva på ett personligt sätt.

Tilltalad? Tveka inte att kontakta någon i redaktionen eller skicka ett mail till redaktion@jf-uppsala.se

Jag skäms. Jag har blivit påkommen med att smygtitta och nu skäms jag. Det hände på Juridiska biblioteket. Krökta ryggar i rader, alla vända åt samma håll. Jag tittar upp och tänker att jag kanske faktiskt förtjänar en paus? Inte? Nähä. Jag tittar upp igen och hur kan det bara vara tisdag idag? Jag tänker att jag ska skärpa mig och fortsätta läsa. Men förmodligen har ögonen drabbats av en plötslig allergi. Mot svarta ord. På vitt papper. Typiskt. De måste nog få se på något annat en stund. Jaså? Ja. Ok. Jag tittar upp och ögonen får utdelning direkt. På en dator snett framför mig visas ett avsnitt av That 70's show. Ett litet jubel upstår inombords. Ägaren sitter bakåtlutad och jag tror inte att det är sant. Här får jag sitta och stirra, helt ostört. Rakt in i himmelriket.

Nu kanske inte ni vet det men det är en väldigt underhållande serie, det här. Det är alltså inte speciellt konstigt om man till exempel skulle få för sig att skratta högt åt en eller kanske flera sekvenser. Inte om man sitter hemma i alla fall. På ett bibliotek är det tydligen lite mer ovanligt. Killen med datorn rycker naturligtvis till och vänder sig om. Förvånad slår jag handen för munnen. Samtidigt märker jag att jag har krupit upp på stolen och på ett relativt ogenerat sätt liksom lagt mig över bänken för att kunna se bättre. Medan jag kravlar tillbaka tänker jag att situationen fortfarande går att rädda om jag kommer på något roligt att säga. Det gör jag inte. Eller inte tillräckligt kvickt i alla fall. Jag sitter tyst och skäms istället.

Det är inte precis enklare att fokusera på juridiska problem efter en sådan bravad. Det är omöjligt, visar det sig. Han sitter faktiskt där och tittar på en serie. Så att alla kan se. Jag kan inte riktigt släppa det. Självt går jag till bibliotek för att känna mig bevakad. Nej, övervakad snarare. Känslan av att någon kan komma fram och påpeka att nu har du faktiskt varit inne på Facebook sju gånger den senaste kvarten. Det kanske är dags att göra det du ska? Jag hör henne tydligt. Hon talar högt

och bryr sig inte alls om att man egentligen ska viska på bibliotek. Med en röst som en lågstadielärare. Kan det vara en kvarleva från den tiden? Många säger sig arbeta bäst under stress. Jag arbetar tydligen bäst under hot om att få skäll. Det är såklart väldigt omoget. Dessutom kan jag komma på mig själv sittandes förberedd med ursäkter. Det är ju nästan lite sjukt. Jag tror ju inte på allvar att någon ska komma fram, sätta sig på huk och fråga mig om jag inte klarar av att sitta med de andra barnen. Det är endast för mig själv som jag måste berättiga varför jag inte gör det som jag egentligen borde. Att inte kunna vara ärlig mot sig själv i det läget, utan istället komma på en fantastiskt undermålig lögn är egentligen väldigt märkligt. Att sen dessutom gå på den är väl bara ännu konstigare.

Därför är jag nog i själva verket lite avundsjuk på killen med datorn. Egentligen på alla de som öppet proklamerar sin bristande koncentration. De har uppenbarligen gått vidare sen lågstadiet. Att bara sådär, längst fram i stora salen, slå upp datorn. Nej hörni, det här var faktiskt skittråkigt, jag kollar på en film istället. Kanske är mitt studieengagemang mer oärligt på det sättet. Kamouflerat till viss del. Du kommer lindrigare undan om det inte syns. Bara vädra hjärnan en stund. Varsågod.

Tänk om jag råkar kräkas inne på Juridiska biblioteket. Vad händer då? Stämningen skulle utan tvekan bli något besvärad. Spya över hela bänken. Det känns ju väldigt malplacerat. Nu gäller det att hålla igång tanken. Jag ser mig omkring och försöker räkna ut varifrån det kan förväntas en eventuell hjälpinsats. Det är en svår bedömning så det här brukar ta ett tag. Mitt i svinistider också. Någon kanske viskar: Du har möjligtvis inte hunnit vaccinera dig än? Nej, jag förstår, lång kö och så ska man stå där och vänta, ont i armen får man också ja. Och sjuk blir man, ja. Nej, det har man ju verkligen inte tid med. Nej, just det.

Av: Fanny Camling (T5)

En global byrå ger dig ett annat perspektiv

Det är skillnad på att arbeta på en lokal och en global byrå. White & Case är en av världens största affärsjuridiska advokatbyråer, med kontor över hela världen. Att vara en global advokatbyrå är en styrka, våra jurister arbetar ofta med ärenden du hör talas om i media.

Idag arbetar ungefär 40 jurister på Stockholmskontoret och vi söker kontinuerligt fler jurister.

www.whitecase.se

Worldwide. For Our Clients.

36 Offices. 25 Countries.

White & Case means the international legal practice comprising White & Case LLP, a New York State registered limited liability partnership, White & Case LLP, a limited liability partnership incorporated under English law and all other affiliated partnerships, corporations and undertakings.

LON0909023

Institutionen informerar

God arbetsmarknad för nyexaminerade jurister

Hur ser den framtida arbetsmarknaden för nyexaminerade jurister ut? I en undersökning gjord av fackförbundet Jusek om arbetsmarknaden för bland annat nyexaminerade jurister (http://jusek.se/templates/JK_SimplePage.aspx?id=53699) finns en hel del intressanta fakta.

Nio av tio jurister som tog examen under 2007/08 har fått jobb våren 2009. Den öppna arbetslösheten bland juristerna är fyra procent, en ökning med en procentenhet jämfört med året innan. Det är dock en historiskt låg andel och lägst bland Juseks utbildningsgrupper. (Andra undersökningar visar att Uppsala-jurister har lägst arbetslöshet bland nyexaminerade jurister.)

Jämfört med tidigare år är det nu fler nyexaminerade jurister (3 %) som huvudsakligen arbetar i eget företag. Varannan jurist fick sitt första kvalificerade arbete medan de fortfarande studerade. Tre av tio uppger att det dröjde upp till tre månader. För knappt en tiondel har det tagit mer än ett halvår att få arbete.

Lika många nyexaminerade jurister rekryteras till det privata näringslivet som till den statliga sektorn. Notarierna utgör en tredjedel av alla statligt anställda. En tredjedel av de nyexaminerade juristerna med en juristexamen arbetar i rättsväsendet. Näst vanligaste enskilda branschen är advokatbyråer. Många juristjobb finns också i statsförvaltningen. Men omkring en fjärdedel arbetar inom andra branscher (revisionsbyråer, tjänsteföretag, banker, intresseorganisationer, kommuner, skatteverket, försäkringsbolag).

De allra flesta nyexaminerade jurister (93 %) har kvalificerade arbetsuppgifter. Bara var tjugonde anser att jobbet inte alls motsvarar utbildningen. För nyexaminerade jurister är det huvudsakligen olika juridiska arbetsuppgifter som är vanligast. Vanligt är också utredning, administration eller olika ekonomifunktioner.

Vi vet vidare från andra undersökningar att åldersstrukturen i vissa juristyrken pekar på ganska stora pensionsavgångar framöver.

Behovet av jurister för juridiska arbetsuppgifter väntas öka de närmaste åren, Juristens generella kompetens med sin speciella förmåga att strukturera och lösa problem är användbar inom många andra områden, inte minst inom informationssamhället. Antalet jurister inom den statliga förvaltningen utanför rättsområdet antas fortsätta att öka. På den kommunala sektorn ökar behovet av juridisk kompetens, vilket borde innebära att fler jurister får anställning där. Även inom den privata sektorn väntas tjänsteproducerande företag (banker, försäkringsbolag, revisions- och advokatbyråer, IT-, media- och konsultbolag) ha ett växande behov av jurister. Min slutsats av detta och av Juseks undersökning är att FRAMTIDEN ÄR LJUS!

Disputationer

Anna-Sara Lind disputerade i konstitutionell rätt fredagen den 27 november 2009 på avhandlingen Sociala rättigheter i förändring. En konstitutionellrättslig studie. Opponent var professor Markku Suksi, Åbo, handledare professor Thomas Bull och biträdande handledare docent Thomas Erhag, Göteborg.

Mosa Sayed disputerar i internationell privaträtt fredagen den 29 januari 2010 kl. 10.15 i Sal X, Universitetshuset på avhandlingen Islam och arvsrätt i det mångkulturella Sverige - en internationellt privaträttslig och jämförande studie. Opponent: Professor Johanna Schiratzki, Stockholm. Handledare: Professor Maarit Jänterä-Jareborg. Biträdande handledare: Professor emeritus Jan Hjärpe, Lund.

Jenny Söderlund disputerar i civilrätt, konkursborätt lördagen den 16 januari 2010 kl. 10.15 i Grothiussalen, Juridicum, Trädgårdsgatan 1 på avhandlingen Konkursrätten - om konkursboet ses som en association i tvångslikvidation med borgenärerna som medlemmar. Opponent: Professor Rune Sæbø, Bergen. Handledare: Justitierådet, professor emeritus Torgny Håstad.

Hans Eklund

Vinge söker sommarnotarier

Varje sommar tar Vinge emot cirka 20 stycken sommarnotarier till våra kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö/Helsingborg. Vill du bli en av dem?

Anställningsperioden är mellan sex och tio veckor under juni, juli och augusti. Sommarnotarieprogrammet ger en ovärderlig inblick i hur det är att arbeta som ung biträdande jurist under ledning av mer erfarna jurister. Du får också chans att lära känna Vinge som byrå och personerna som arbetar här. Arbetet varvas med såväl utbildning som sociala aktiviteter och du kommer att ha en egen fadder som ger dig stöd och feedback.

Skicka din ansökan senast den 28 februari 2010
Läs mer på www.vinge.se/ansok

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ HELSINGBORG BRYSSEL HONG KONG SHANGHAI

www.vinge.se

VINGE

Ordförandens spalt

Ordförande Juridiska föreningen
Eddie Exelin. T7

*And now the end is near, and so I face the
final curtain*

*My friends, I'll say it clear I'll state my case
of which I'm certain*

*Regrets I've had a few, but then again too
few to mention*

*I did what I had to do and saw it through
without exemption*

*I planned each chartered course, each careful
step along the by-way*

*And more, much more than this - I did it
my way...*

Så närmar vi oss slutet på terminen med en smak av det bitterljuva. Snart får man åka hem, men innan dess väntar ännu en prövning (om man nu inte läser Aktiemarknadsrätt som jag och därmed skriver tenta i januari). När denna upplaga av Press Judicata når era brevlådor är jag inte längre ordförande i Juridiska Föreningen; mina två terminer är över och det dags att lämna plats för någon annan. Detsamma gäller för större delen av styrelsen.

Så därför vill jag ta tillfället i akt och tacka alla ämbetsmän, medlemmar, samarbetspartners, vän- och systerföreningar – tack, tack, tack för dessa två terminer! Och till alla nya ämbetsmän i föreningen, den nya styrelsen och framförallt den nya ordföranden; värda JF väl och lycka till!

Till mina vänner i styrelsen som funnits med från dag ett - Anna, Emma, Martin och Nils - vill jag rikta ett extra stort tack. Dessa två terminer har nog varit den roligaste tiden i Uppsala.

Det finns mycket att återge om tiden som ordförande men jag stannar nog här. Förrre statsministern Göran Persson sa det bäst; ”aldrig ensam, alltid ensam”. Sedan ryckte han upp sig, köpte ett gods och skrev en bok med titeln; ”Min väg, mina val” – såklart!

Tack!

Eddie Exelin
Ordförande emeritus

G&D

- en av Sveriges ledande affärsjuridiska advokatbyråer

Gernandt & Danielsson är en av de högst rankade advokatbyråerna enligt branschmätningarna *Commercial Law*, *Affärsvärlden*, *Chambers*, *Merger Market* och *Legal 500*. Genomgående lovprisas byråns skickliga jurister och deras förmåga att hantera komplexa transaktioner, tvister och utredningar.

Gernandt & Danielsson strävar efter att vara den bästa affärsjuridiska advokatbyrån i Sverige och den bästa arbetsplatsen för svenska affärsjurister.

Hos oss får duktiga jurister ett spännande och engagerande arbete, där många uppdrag utförs i en internationell miljö. Vi erbjuder utbildning och mycket konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Byrån sysselsätter idag ca 110 anställda.

Besök oss gärna på vår hemsida www.gda.se.

Gernandt & Danielsson

Hamngatan 2, Box 5747
SE-114 87 Stockholm

Tel +46 8 670 66 00
Fax +46 8 662 61 01

www.gda.se

